

Til Miljødirektoratet

Jeg tillater meg med dette å sende en høringsuttalelse til Avfallshandteringsplan for Nussir ASA. Denne er skrevet som et forslag til uttalelse fra en organisasjon, men på grunn av svært kort tid har man ikke nådd en forsvarlig organisasjonsbehandling før fristen. Det kan være den blir behandlet og ettersendt seinere, men det er for tida uklart om høringsfristen er forlenga, og jeg sender denne derfor som privatperson for å sikre at disse innvendingene kommer med i saksbehandlingen.

Min bakgrunn for å gjøre dette er at jeg har fulgt saka fra omlag 2008 og skrevet en del innlegg i lokale medier (<http://sveinlund.info/nussir.htm>). Jeg har skrevet om Nussir-saka i bøkene *Gull, gråstein og grums 1* (2015, <http://gruve.info/a2.htm>) og *Kampen om Nussir* (Forenkla forlag, 2025), samt redigert nettstedet <http://nussir.info>. Jeg viser til disse kildene for mer dokumentasjon.

Planen er lagt ut til høring med omlag 1 måneds frist, men høringen er svært dårlig kunngjort. Siden jeg forsøker å følge hva som skjer i Nussir-saka sjekker jeg av og til hva som er lagt ut på eInnsyn, og slik kom jeg over at denne planen da var på høring og at 3/4 av høringsperioden allerede var gått. Jeg kontakta da flere organisasjoner som er engasjert i saka, innenfor naturvern, fiskeri og reindrift. Det viste seg da at ingen av disse hadde fått med seg at det pågikk en høring. I praksis betyr dette at de organisasjoner som er berørte og som tidligere har engasjert seg i saka nå bare har en høringsfrist på ei knapp uke. Hadde jeg ikke varsla dem, kunne hele høringsperioden gått uten at de hadde visst om det, og høringa hadde ikke vært en realitet. Jeg er kjent med at flere organisasjoner vil stille krav om forlenga høringsfrist, og slutte meg til dette kravet. Etter min mening må fristen utvides med en måned og alle som tidligere har uttalt seg i Nussir-saka må aktivt tilskrives om dette.

I motsetning til de fleste høringsinstanser hadde jeg allerede gått gjennom det første utkastet til plan som blei tilgjengelig i april (<http://sveinlund.info/miljo/avfallsplan240425.pdf>), og har hatt anledning til å bruke en stor del av tida den siste uka til å arbeide med dette. Derfor har jeg på den korte tida nådd å lese gjennom hele planen og skrive ned det jeg har reagert på. På grunn av kort tid vil dette ikke være så gjennomarbeida som det burde, men det er det som jeg kan bidra med nå.

Når det gjelder virkningen av deponiet på samisk næring og kultur, tar jeg det ikke opp spesielt her, men viser jeg til brev fra Bivdu til Miljødirektoratet 10.12.2025 og slutter meg til de vurderinger som er gjort der.

Min konklusjon er helt klar: Denne planen må avvises, både fordi den inneholder en mengde feilaktige påstander og fordi den ikke oppfyller målsettingene for en avfallshandteringsplan, nemlig å minimere skadevirkningene ved avfallet.

Med hilsen
Svein Lund
redaktør <http://nussir.info>

Nussirs avfallshandteringsplan må avvises

Nussir ASAs avfallshandteringsplan, som Miljødirektoratet 06.11.2025 la ut til høring, skulle etter lovverket ha vært ferdig allerede ved innsending av søknad om utslippstillatelse, noe som skjedde i 2011. Dette er påvist i klager fra miljøorganisasjoner til ESA og kritikken er bekrefta av ESA. Dette har ført til at Norge måtte endre avfallsforskriften, slik at tilsvarende ikke skal kunne skje igjen.

Det rette hadde da vært å oppheva utslippstillatelsen, slik at denne måtte behandles på nytt med avfallshandteringsplan som del av grunnlaget for behandlinga. I stedet blei gitte tillatelser stående, men man gikk ut fra at avfallshandteringsplanen måtte være ferdig før avfallsgenererende anleggsarbeid blei påbegynt. Dette blei da også bekrefta av Miljødirektoratet i brev til Nussir våren 2025: *En godkjent avfallshandteringsplan er som kjent et krav for oppstart av den godkjente*

gruvevirksomheten. Jeg er også av den oppfatning av at en slik avfallshåndteringsplan også skal omfatte den beskrevne stolldrivingen da den genererer gruveavfall – og dermed at denne skal være godkjent før dere kan starte stolldrivingen.

Sommeren 2025 blei likevel stolldrivingen satt i gang, og er nå kommet 7-800 meter innover i fjellet. Fortsatt er det ingen plan. I mellomtida har Miljødirektoratet skifta oppfatning, og skreiv i juli: ... kan anleggsarbeidene ved Nussir iht regelverkene Miljødirektoratet er myndighet for, startes uten en godkjent avfallshåndteringsplan, såfremt avfallsanlegget ikke igangsettes.

Nå kan altså ikke bare tunnelen bygges ferdig, men drifta igangsettes og avfallsanlegget bygges. Avfallshandteringsplanen vil da bare være en formalitet, det er for seint å gjøre endringer av betydning. Dersom kravet i avfallsforskriften og EUs mineralavfallsdirektiv skal ha en mening, må derfor alt anleggsarbeid nå stanses inntil avfallshandteringsplanen er ferdig behandla, inkl. evt. klage.

Grunnlaget for planen er Avfallsforskriften §17.7:

Den driftsansvarlige skal utarbeide en avfallshåndteringsplan for minimering, behandling, gjenvinning og disponering av mineralavfall ut i fra prinsippet om bærekraftig utvikling. Formålet med planen er å hindre eller redusere avfallsproduksjonen og de negative miljøkonsekvensene av den, å fremme nyttiggjøring av mineralavfall dersom dette er miljømessig fornuftig og å sikre sikker disponering av mineralavfall på kort og lang sikt.

Hovedsaken i høringen og Miljødirektoratets behandling må da være om dette er oppfylt. Min påstand er at planen på ingen måte oppfyller dette. Den legger ikke opp til verken minimering eller gjenvinning, reduserer verken avfallsproduksjonen eller miljøkonsekvensene og fremmer verken nyttiggjøring av avfall eller sikker disponering.

I juni 2025 sendte Miljødirektoratet det første utkastet til plan i retur til Nussir, med påskrift bl.a.: *Miljødirektoratet kan ikke se at den foreslåtte planen i tilstrekkelig grad vurderer målsettingene beskrevet i artikkel 5.2 i direktivet.*

Denne artikkelen sier:

2. Avfallshåndteringsplanen skal ha følgende formål:

- a) å hindre eller redusere avfallsproduksjonen og dens skadelighet, særlig ved at det tas hensyn til
- i) avfallshåndtering både ved utformingen og ved valget av metode som benyttes til mineralutvinning og -behandling,
- ii) endringer som utvinningsavfallet kan gjennomgå når det gjelder økning i overflateareal og eksponering for forholdene på jordoverflaten,
- iii) tilbakeføring av utvinningsavfall i brytningsområdet etter utvinning av mineralet, i den grad det er teknisk og økonomisk gjennomførbart og miljømessig fornuftig i samsvar med gjeldende miljøstandarder på fellesskapsplan og de relevante krav i dette direktiv,
- iv) tilbakeføring av toppjord etter avvikling av avfallsanlegget eller, dersom dette ikke er praktisk gjennomførbart, gjenbruk av toppjorden et annet sted,
- v) bruk av mindre farlige stoffer til behandling av mineralressurser,
- b) å fremme nyttiggjøring av utvinningsavfall ved hjelp av resirkulering, gjenbruk eller gjenvinning av slikt avfall, dersom dette er miljømessig fornuftig i samsvar med eksisterende miljøstandarder på fellesskapsplan og de relevante krav i dette direktiv,
- c) å sikre sikker disponering av utvinningsavfall på kort og lang sikt, særlig ved at det ved utformingen tas hensyn til forvaltningen av avfallsanlegget under drift og etter avvikling, og ved at det velges en utforming som
- i) krever minst mulig og, om mulig, etter hvert ingen overvåking, kontroll og forvaltning av det avviklede avfallsanlegget,
- ii) hindrer eller i det minste reduserer eventuelle negative langtidsvirkninger, for eksempel som følge av spredning av luftbårne eller vannbårne forurensende stoffer fra avfallsanlegget, og
- iii) sikrer langsiktig geoteknisk stabilitet i alle demninger eller velter som rager over tidligere bakkenivå.

Direktoratet hadde helt rett i å påpeke at dette ikke var dekt av planen, og jeg kan ikke se at det har blitt vesentlig bedre ved den nye utgaven.

Jeg viser her også til Miljødirektoratets faktaark om avfallshandteringsplan, som klart stiller krav som ikke er oppfylt i Nussirs plan.

(<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m381/m381.pdf>)

Planen er på 68 sider, og det er vanskelig å vurdere alle punkter da en del av disse krever bakgrunnskunnskap på forskjellige fagområder. Men generelt kan det sies at planen ikke inneholder noe nytt i forhold til det Nussir ASA har sagt siden 2012. Innholdet i planen kan sies i fem ord:

Avgangen skal deponeres i Repparfjorden. Når man har brukt 68 sider på å begrunne dette, er det bare fordi man er pålagt det og må gi inntrykk av at noe er gjort for en mindre miljøskadelig behandling. Det er det ikke. Alle alternativer til sjødeponering er enten totalt avvist eller forskjøvet til ei mulig framtid, uten noen forpliktende planer. Det er ingenting i planen som tilsier at noe som helst av avgangsmassen vil bli brukt på annen måte, i alle fall ikke så mye at det vil ha noen virkning i retning av å redusere miljøskadene.

Tomme løfter

Da Blue Moon overtok Nussir ASA hadde de egne ideer om hvordan gruva skulle drives. 04.12.2024 skreiv Blue Moon-direktør Christian Kargl-Simard:

Disposal of tailings in bodies of water has technical merits, and is supported in Norway, but as you know has significant pushback internationally. We believe there are some viable (and elegant)

alternatives to avoid tailings disposal in bodies of water at both projects. Also, both projects can be developed with minimal surface disturbance. If these projects are re-designed with conventional tailings disposal methods, they will be easily financed by international investors.

Kort sammenfatta betyr det at Blue Moon ønska å unngå deponering av gruveavgang i vann for begge prosjekta, altså Repparfjorden og Sulitjelma.

Seinere kom det nye tegn på at de mente alvor. I forbindelse med at Blue Moon kjøpte opp Repparfjord Eiendom og dermed både industrianlegget etter tidligere gruve og pågående steinbrudd, lanserte selgeren (og ny aksjonær i Blue Moon) Wergeland-gruppa ideen om utdriving av fjellhaller for kombinert salg av pukkestein og påfølgende lagring av gruveavgang. Disse ideene kunne ha åpna for ei løsning på den langvarige konflikten. Men etter brevet fra Blue Moon-direktøren er dette ikke gjentatt offentlig og det har heller ikke fått støtte fra Nussir-direktøren. Derimot sender Nussir inn en avfallshåndteringsplan, først i mars 2025, seinere revidert i oktober, som ikke nevner tankene til Kargl-Simard og Wergeland med et ord. Etter dette har ledelsen i både Blue Moon og Nussir ASA vært utilgjengelig for spørsmål om dette.

Punktvise kommentarer til planen

Her følger kommentarer til et utvalg av punkter i planen. Med kursiv skrift er sitater fra planen, med vanlig skrift etterpå er mine kommentarer.

Det må understrekes at dette bare er et utvalg og at det på ingen måte er dekkende for de feil og mangler som planen inneholder. Det er også begrensa av undertegnede avgrensa fagkunnskap på flere av fagområdene som her er berørt. Men det som er påvist her tyder på at det er langt flere feil enn vi har klart å påvise.

1.1. Bakgrunn

Dette er prega av faktafeil som tyder på liten lokalkunnskap og historiekunnskap hos dem som har skrevet planen. Det er mange informasjoner i planen vi ikke kan kontrollere, men når det er så mye feil på det vi kan kontrollere, gir det planen liten troverdighet.

– Flere ganger skriver man at Hammerfest er i "Troms og Finnmark fylke", noe som ikke har stemt siden 01.01.2024.

– Man skriver upresist at Nussir ASA ble dannet i 2005, mens det var Nussir AS, som blei ASA i 2007.

– To av tre tidligere bedrifter i området er oppgitt med feil navn (Nordic Gruvaktiebolaget. AS National Industry)

– *Kobber står på EU sin liste over kritiske råstoff med målsetting å sikre tilgangen til EU/Europa. Med EUs «Critical Minerals Act» ønsker EU å sikre at min. 10 % av produksjonen av kritiske mineral produseres i EU.*

Dette er uklart og upresist. Målet i CRMA er at 10% av EUs forbruk skal produseres i EU. Nussir-gruva er ikke i EU, og vil ikke sikre tilgang, så lenge det ikke er noen avtale om levering til EU. Forsøk på salg til smelteverk i EU har tidligere stranda, og nå synes den sannsynlige oppkjøperen å være Hartree, som er et selskap utenfor EU.

– *Prosjektets levetid er, basert på nåværende påviste og sannsynlige reserver (i samsvar med JORC*

klassifisering), beregnet til ca. 20 år. Reservene vil mest sannsynlig økes under prosjektets levetid da det vil bli foretatt ytterligere undersøkelser.

Dette er en viktig innrømmelse. Nussir har helt fra starten snakka om 30-50 års drift, noen ganger også om 100 år. Feasibility study fra SRK viste lønnsomt utvinnbar malm for omlag 12 års drift. Dette forsøker man nå å drøye til ca. 20 år, men det er likevel en innrømmelse av at driftstida vil bli mye kortere enn påstått da man fikk støtte fra lokalbefolkning og lokale myndigheter på grunnlag av påstand om langvarige arbeidsplasser.

– Det skal etableres fire deponier, et sjødeponi for avgangsmasser i Repparfjorden innenfor det regulerte sjøbunnarealet på totalt 8,5 km² og tre landdeponier for mellomagring og lagring av gråberg.

Undersøkelser bl.a. fra HI, tyder på at avgangen ikke vil holde seg innenfor det regulerte området.

– Deponiene er klassifisert i kategori 3 i henhold til avfallsforskriften kap. 9. (Kategori 3 er deponier for inert avfall og lett forurensede masser)

Hvem har stått for denne klassifiseringen og er den holdbar?

1.2.

– Avfallshåndteringsplanen er og utformet i tråd med bedriftens miljøpolicy, relevante protokoller i 'Towards Sustainable Mining (TSM)' og EU sin retningslinje for beste tilgjengelige teknikker (BAT). Bedriftens miljøpolicy sier ingenting, den lager bedriften sjøl som det passer. TSM er den kanadiske gruveindustriens redskap i å grønnvaske seg sjøl. Den har heller ingen begrensende virkning, da alt blir tillatt. BAT er irrelevant, da EU og disse retningslinjene ikke anerkjenner sjødumping, slik norske sjødeponitiljengere har arbeida for.

1.3.

Nussir ASA har alle de nødvendige tillatelsene for Nussir kobberprosjekt.

Dette har vært påstått mange ganger, men er fortsatt ikke sant. Avfallshandteringsplaner er bare en av flere ledd som mangler. Andre er driftsplan, energikonsesjon og ekspropriering av reindrifta. Da man skreiv dette i første utgave av avfallshandteringsplanen, mangla også byggetillatelse.

Miljøhensyn og bærekraft er viktige kriterier for myndighetene sin behandling av reguleringsplan, utslippstillatelse og driftstillatelse. Reguleringsplanen og utslippstillatelsen er basert på konsekvensutredningen og det påfølgende arbeidet som ble gjort frem mot revidert tillatelse av 2021, en tillatelse som også omfattet tillatelse til bruk av flotasjonskjemikaliet SIBX (xantat).

Det blir her underslått at tillatelsen først avviste bruken av det flotasjonskjemikaliet som Nussir søkte om, SIPX, og at SIBX blei godkjent etter en svært inhabil undersøkelse av en ansatt i Nussir.

(i tabell:) FeFo stemte for driftstillatelsen

Dette er i beste fall upresist. FeFo var splitta på midten og vedtaket som godtok driftstillatelsen blei gjort med knappest mulig flertall pga. FeFos spesielle stemmereglar.

1.3.1.

Her er sjødeponering i en særstilling bedre enn et landdeponi da det å plassere avgangen i et avgrenset dypområde i en fjord medfører at deponiet på lang sikt ikke vil trenge overvåking, at de negative miljøeffektene vil avta da deponiet dekkes av naturlig sedimentasjon og en levedyktig bunnfauna vil reetableres,

Kartet i fig. 6 viser at sjødeponiet vil ha en så stor utbredelse at dette ikke kan kalles "et avgrenset dypområde i en fjord". Ved deponiet etter Folldal Verk i Indre Repparfjord er toppene ennå ikke dekket av sedimenter etter nesten 50 år, og bunnfaunaen er svært sparsom sammenligna med uberørte områder av fjorden.

1.3.2. Avgangsmassene klassifiseres som; ikke-inerte, ikke-farlige.

Dette er en merkelig karakteristikk. Når avgangsmassene ikke er inerte, vil det si at de reagerer med omgivelsene og at det utløses stoffer som vil være skadelige for dyr i havet. I Repparfjorden gjelder det bl.a. for torsk (gyteområde), hyse (oppveksttområde), laks (gjennomvandringsområde) og sjørøret/sjørøye (beiteområde). En ikke-inert avgangsmasse er helt klart skadelig og farlig for livet i sjøen.

1.3.3. Styringsdokument

Styringsdokumenter for håndtering av avfall fra gruveindustrien som også ligger til grunn for denne avfallshåndteringsplanen er:

- *Dokumenter for EU sin beste tilgjengelige teknikk (BAT): 'European Commission Reference Document on Best Available Techniques for Management of Waste from the Extractive Industries, in accordance with Directive 2006/21/EC 2018'*

Det er ikke grunnlag for å vise til denne, da EU, tross lobbyering fra norske industriinteresser, ikke har villet godta sjødeponi som BAT. Dette kommer indirekte fram et annet sted i planen, der det sies at EU ikke har samme forståelse for denne deponeringsmetoden som norske myndigheter har.

– *'Towards Sustainable Mining (TSM)' protokoller for bærekraftig mineralindustri. Standarden er utviklet i Canada. Bransjeorganisasjonen Norsk Bergindustri jobber med implementering av TSM i Norge. Nussir har utarbeidet relevant dokumentasjon og har gjort en vurdering av status. Nussir ASA sikter mot et A-nivå for driften av kobberprosjektet ved Repparfjorden.*

Det finnes flere internasjonale systemer for klassifisering / sertifisering av mineralindustri. Blant dem er IRMA, som i motsetning til TSM verken godtar sjødeponi eller inngrep i urforlksområder uten samtykke. Dette er årsaken til at Norsk Bergindustri har avvist IRMA og valgt TSM, som er laga av kanadisk mineralindustri og tilpassa deres interesser. Kanadiske selskaper har lisenser over hele verden og flere gruveselskaper en noe annet land. Mange av disse selskapene har vært innblanda i grove miljøødeleggelser og menneskerettsbrudd, men den kanadiske regjeringa har stilt opp for å støtte dem. (Se boka Imperial Canada). TSM er designa av og for denne industrien for å forsøke å stoppe kritikken og gi inntrykk av satsing på bærekraft og menneskeretter. Innføring av TSM i Norge fører ikke til noen reelle nye krav til norsk mineralutvinning, utover et større apparat for intern rapportering. A-nivå gir inntrykk av store ambisjoner, men det er ikke høyeste nivå, men middels nivå og kan oppnås sjøl om enkelte kategorier gir dårligere resultat, f.eks. forurensing og urfolk. Dette er derfor ingen ambisjon i det hele tatt.

2.2.

Kartet i fig. 5 er ikke i samsvar med reguleringsplanen. Reguleringsplanen som blei godkjent i 2014 omfatter ikke Markoppneset. Her er ikke bare lagt inn hele Nussirs nå frafalt plan for Markoppneset, men hele området som Kvalsund kommune hadde satt av til industriområde, og som ei tid var planlagt brukt av Horisont Energi. Dette kartet er laga i 2021, og viser aktuelle planer den gang og altså verken reguleringsplanen av 2014 eller dagens aktuelle situasjon.

Kraft fra det regionale høyspentledningsnettet (132 kV) er tilgjengelige svært nær anleggsområdet, og det er nok kapasitet for oppstart av gruen i det eksisterende nettsystemet.

Dette er å ta energikonsesjonen fra NVE på forskudd. Denne er omsøkt, men ennå ikke innvilga.

Repparfjorden er ikke en utpreget terskelfjord, men den har noen relativt dype bassenger der vannutskifting tidvis begrenses på grunn av topografien på fjordbunnen.

Dette er en innrømmelse av at det er feil når man tidligere har framstilt Repparfjorden som en terskelfjord. At vannutskiftingen bare "tidvis begrenses" betyr at det er stor vannutskifting og at gruveavgang dermed vil bli ført langt av gårde.

Det er beregnet at det er ca. 10 – 15 % av fjordens bunn som vil bli påvirket av tiltaket. Naturlig sedimentering i fjorden er 3,8 mm partikulært materiale pr. år.

Det er beregnet – av hvem og på hvilket grunnlag? Tall andre steder i planen viser at det er minimum 22%. Det er tidligere påvist store feil i beregningsgrunnlaget til Akvaplan-niva. HI har påvist at det trolig vil bli påvirkta langt større del av bunnen. Hva menes med 3,8 mm materiale? Er det noen som tror dette vil legge seg jevnt over hele fjordbunnen?

Faunasammensetningen mellom de ulike delene av fjorden er relativt like, noe som indikerer homogene bunndyrsforhold i fjorden. Det er ikke rapportert om rødlistearter eller andre arter/dyregrupper som gjør bunndyrsfaunaen spesielt verdifull.

Det er ikke sant at det ikke er rapportert om rødlistearter. Jfr- Artsdatabanken. Det er ganske få registreringer av rødlistearter, noe som henger sammen med at det er gjort lite registrering på bunnen. Dette er å isolere spørsmålet om bunndyrsfaunaen fra resten av livet i fjorden. Blir bunndyra forgifta eller borte, går det ut over fisk og sjøfugl. Og det er registrert mye rødlista fisk og sjøfugl i Repparfjorden.

Det har siden år 2000 vært registrert kongekrabbe i Repparfjorden og det drives i dag aktivt fiske etter kongekrabbe midt i fjorden. Ifølge Akvaplan-niva er det sannsynlig at kongekrabben gyter og/eller vokser opp i Repparfjorden. Kongekrabben betraktes som en fremmed art i norske marine økosystemer og er vurdert å utgjøre en svært høy økologisk risiko for stedegne arter og naturtyper. Det er ikke utført egne studier på kongekrabbens påvirkning på bunnfaunaen i Repparfjorden. Det står ikke direkte, men her gir man inntrykk av at avgangsdumpingen nærmest gjør naturen en tjeneste med å utrydde den skadelige kongekrabben. Hvorfor er denne framhevet, mens fiskeressursene her ikke er nevnt?

3.

Prosjektet har fått alle sine store tillatelser og godkjenninger fra norske myndigheter, og en positiv mulighetsstudie fra SRK Consulting.

For å kunne starte opp må man også ha noen "små" tillatelser. Mulighetsstudien var ikke positiv for Nussir. Den skreiv ned mengden lønnsom utvinnbar malm til en firedel.

Målet er å gjøre Nussir-prosjektet til den første gruven i verden som vil operere helelektrifisert, med alt utstyr på fornybar energi.

Dette er et mål som ikke lenger er mulig å oppnå, da slike gruver har vært i drift i flere år. Det var kanskje mulig da Nussir første gang skreiv dette for omlag 5 år siden.

Miljøpåvirkningen fra gruven vil være lavt ettersom den vil være en underjordisk gruve og overflatedrift vil benytte seg av et eksisterende operativt industriområde.

Det er ikke mulig å isolere miljøpåvirkningen fra sjølve gruva fra virkningen av deponiet, og den påvirkningen vil være svært stor. I tillegg kommer at bare det som til nå er gjort viser at man utvider det eksisterende industriområdet betydelig. I tillegg kommer luftkanaler med tilhørende veier vel ei mil innover fjellet, med de virkninger det vil ha for reindriften.

Det har vært mange års konsultasjoner med lokale miljøer, inkludert urfolkssamene, og selskapet har signert en viktig samarbeidsavtale med Hammerfest kommunen.

Hvem er "urfolkssamene"? Mener man at bare noen av samene er urfolk? Nussir har forsøkt å få en avtale med reindriften i området i 15 år, men ennå ikke fått det til. Det er urendelig å bruke konsultasjoner som argument når man tross et utall møter ikke har blitt enige om noe. Det finnes heller ingen avtale med sjøsamiske fiskeriinteresser. Begge disse samiske gruppene har varslet mulig rettssak mot Nussir eller mot myndighetenes tillatelser.

Prosessen medfører at miljøet påvirkes i meget liten grad av kobber og av kjemikalier fra prosessen. Dette er en svært tvilsom påstand, som er i strid med faktum framlagt i konsekvensutredningene.

Det er viktig her å være klar over at det som finnes av kobber i avgangen finnes i mineraler som er tungt løselige. Det er ikke slik at kobberet er tilgjengelig for miljøet, slik mange liker å fremstille det. Utlekkingstester viser også at det kobberet som tilføres vannet i Repparfjorden gjennom avgangen fra Nussir ASA kun er 5-10 % av det kobberet som tilføres Repparfjorden via de lokale elvene, spesielt via Repparfjordelva.

Dette er et usaklig angrep på alle dem som har hatt motforestillinger mot Nussir sine påstander om at det blir liten utlekking. Det er faktisk faglig baserte innvendinger, bl.a. basert på kritikk av de svært utilstrekkelige utlekkingstestene som Nussir har bestilt. Miniselskapet KREC som utførte testene innrømte sjøl at de ikke var tilstrekkelige, men Nussir framstiller dem som Sannheten.

NUSSIR ASA har gjennomført omfattende tester med ulike xantater (rapportert til Mdir) og siden

flotasjonen av Nussir malmen er relativt enkel er det mulig å velge et xantat som gir minst mulig miljøpåvirkning.

Det nevnes ikke her at Nussir ASA først hadde søkt om et xantat (SIPX) som er så giftig at Miljødirektoratet ikke godkjente det. Testene ble gjennomført etterpå, av et svært inhabilt selskap, eit av Helge Rushfeldt, som er ansatt i Nussir ASA og bror av direktøren. HI har gitt en uttalelse som sier at også det valgte alternativet SIBX er svært giftig. Dette er ikke "minst mulig miljøpåvirkning"

LOKASJON:

På 1970 tallet driftet Folldal Verk et dagbrudd på kobbermalmbeforekomsten i Ulveryggen. Nussir ASA planlegger ikke å ta ut malm i fra Ulveruggen, som ligger noen kilometer fra Nussir forekomsten. Bryting av malm fra forekomsten i Ulveryggen inngår i tillatelsene som Nussir ASA har fått og drift her kan bli aktuelt på et senere tidspunkt.

I driftskonsesjonen som blei gitt i 2019 var det forutsatt at drifta skulle starte på Ulveryggen. Det er ikke fra Nussir gitt noen begrunnelse for denne endringa, som først blei kjent våren 2025 gjennom det første utkastet til avfallshandteringsplan. Det synes å være to mulige årsaker, som kanskje er samvirkende:

- Feasibility study fra SRK ga ei negativ vurdering av lønnsomheten på Ulveryggen
- Drifta på Ulveryggen ville i stor grad påvirke reindrifta, og ved å kutte denne kunne man håpe på avtale med reindrifta, eller påstå at virkninga ville bli så liten at man ikke trengte verken avtale eller ekspropriasjon. Det synes å være det man nå satser på, når anleggsarbeidet for Nussir er påbegynt uten ekspropriasjon.

Underjordsdrifta vil generere ca 30 millioner tonn malm totalt og ca 0,3 mill tonn gråberg pr. år over ca. 20 års drift.

Nussir har tidligere påstått at de skal ta ut 60-70 mill. tonn og drive 30-50 år. Disse påstandene var grunnlaget for at planen fikk oppslutning lokalt. Med dagens tall er det tvilsomt om de hadde fått støtte i Kvalsund kommunestyre. Hva forteller dette?

3.3.

Her er oppgitt tall etter feasibility study. Ingenting er sagt om de mye høyere tall som Nussir ASA har brukt tidligere for å få tillatelser. Var disse talla feil?

Malmreserven som kan utnyttes i prosessanlegget er beregnet til å utgjøre 28,5 millioner tonn med 0.78 % kobber (Cu) og rundt 16 g/t med sølv (Ag), og noe gull (Au) og platinametaller (PGM).

Dette er godt under det Nussir tidligere har oppgitt, og også kobberinnholdet er langt mindre. Sølv og gull-innholdet er så lite at det har liten økonomisk betydning. Likevel markedsfører Blue Moon prosjektet som "Copper-Silver-Gold-PGM-Project"

3.6.

Energiforbruk og klimaavtrykk

Nussir samarbeider med ledende spesialister på underjordisk gruvedrift ved LNS for å starte verdens første diesel-frie, fullt elektrifiserte gruve. Alle kjøretøy som opererer under bakken, vil være elektriske eller batterielektriske. Dette er en historisk endring, både for miljøet og for gruvearbeiderens helse. Uten dieselpartikler og eksosgasser kan ventilasjonssystemene gjøres mindre og det spares store beløp i investeringer og energiutgifter.

Påstanden om verdens første helelektriske gruve blir stadig gjentatt, også etter at dette kappløpet er tapt ved at andre helelektriske gruver allerede er i drift. Det går her fram at det er svært mye å spare på elektrisk drift, sjøl om maskinene er dyrere i innkjøp. Svenske eksperter på dette har hevdet at elektrisk drift i lengda er lønnsomt i forhold til dieseldrift. Likevel framstiller Nussir det som noe man gjør for miljøet, og søker å få den elektriske driften finansiert gjennom offentlig støtte over bl.a. ENOVA og Forskningsrådet.

Økt produksjon av kobber er en av forutsetningene for at menneskeheten skal kunne løse klimakrisen. Det grønne skiftet krever en dobling av verdens kobberproduksjon i løpet av de neste 15-20 årene.

Dette argumentet for Nussirs kobberprosjekt dukka opp først rundt 2015, et tiår etter starten. Det blei

da omfavna av Nussir og andre gruveprosjekter for å få støtte til sine eksisterende planer. Påstanden om at man kan løse klimakrisen ved en dobling av kobberproduksjonen er svært tvilsom. Den bygger på fortsatt økonomisk vekst og økt forbruk, bl.a. av elektrisitet og biler. Den bygger på enorm utbygging av vindkraft med tilhørende nedbygging av natur, noe som igjen vil ramme klimaet. Ved redusert forbruk vil det være mulig å redusere klimautslipp uten å øke kobberutvinningen.

3.7.

Tillatelser

Utslippstillatelsen setter en grense på 5 500 tonn pr døgn, i snitt over året, og en total ramme for sjødeponiet på 25 millioner m³, tilsvarende ca 30 millioner tonn. Råstoffreservene er i FS2023 vurdert til 28,5 millioner tonn.

I dette ligger en innrømmelse av at dersom Nussir skulle tatt ut de 60-70 millioner tonn som tidligere påstått, hadde det ikke vært plass i sjødeponiet og man måtte da funnet en annen løsning som ikke er utreda.

Nussir jobber for tiden med flere prosjekter for alternativ bruk for både gråberg og avgangsmasser. Gråberg er allerede planlagt solgt som pukk/tilslag. Avgangsmasser vurderes for en rekke forskjellige produkter, som betong og geopolymer.

Dette viser at det fins alternativ. Man trenger ikke kaste bort verdifulle råstoffer med å dumpe dem i sjøen. Men Nussir vil ikke vente, men tjene penger nå.

3.8.

Vurdering av muligheter for tilbakefylling

Her blir det innrømmet at tilbakefylling kan være et alternativ, sjøl om det ikke vil ta unna med enn halvparten av avgangen.

3.9.

Vurdering av deponiløsning for håndtering av avgang

Etter prosessering av malm og utvinning av verdifulle mineraler vil det være til overs finmalt stein. Massen som ikke kan brukes til alternative produkter eller tilbakefylling, må deponeres.

Det store spørsmålet her er om det er masse som IKKE kan brukes til alternative produkter. Det er både et spørsmål om teknisk utvikling, om pris og om produksjonsvolum. Det er ingen ting ved massen fra Nussir som tyder på at denne ikke kan brukes. Dersom sjødumping ikke blei tillatt, ville man måtte utvikle slike metoder. Mange alternativer er allerede vist i konsekvensutredningene av 2011, andre har kommet til seinere, som den nå igangsatte produksjonen av sement av gruveavgang i Stavanger. Også kontrollert utfylling innafor avstengte havneområder er aktuelt. Det er ingenting som MÅ deponeres.

Når masser plasseres i et fjordbasseng med lav strøm omgitt av grunne terskler, er deponiet stabilt på bunnen av fjorden.

Dette er IKKE tilfelle i Repparfjorden. Der er ikke lav strøm, og det er ikke et fjordbasseng omgitt av grunne terskler. Om man sammenligner fig. 6 og fig. 16 ser man at det er en helt forskjellig situasjon.

Dette er en praksis som ikke kan sammenlignes med deponering av avgangsmasser i åpent hav, slik det blant annet gjøres i Tyrkia, Indonesia og Ny-Guinea. I slike tilfeller kan massene føres av havstrømmer og spres over store områder.

I alle disse landa skjer deponeringa på langt større dyp, der det i motsetning til Repparfjorden er lite oksygen i vannet nær bunnen. Målinger i Bøkfjorden og Ranfjorden viser at masser er ført opp til 15-20 km utover fra utslippspunktet.

Det er få land i verden som har fjorder og gruver som ligger nær kysten. I store gruveland som Australia, Sør-Afrika og Canada ligger malmbeforekomstene ofte langt inn i landet, der landdeponi er den eneste tilgjengelige løsningen.

Dette stemmer bare delvis. Mange land har hatt sjødeponi, men har avskaffa det, til det i dag bare er Norge og Papua New Guinea igjen i verden som vurderer nye tillatelser til sjødeponi. Det er ikke slik

at alle ville brukt sjødeponi om de kunne.

Men da EU landene ikke har samme mulighet som Norge for deponering i fjorder er heller ikke forståelsen for bruk av sjødeponier den samme innen EU som hos norske myndigheter.

For 40-50 år siden hadde både Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Hellas og Danmark (Grønland) sjødeponi, men har seinere avskaffa disse. Det er ikke et spørsmål om å ha fjorder, men om å ikke ta hensyn til natur ved utvinning. Til sammenligning vil Norge starte gruvedrift på havbunnen, noe som blir fordømt av EU. Dette er helt parallelle saker.

Modelleringer viser at det er lave strømhastigheter på bunnen av Repparfjorden, noe som gir gode forhold for effektiv sedimentering av de deponerte massene på bunnen, med liten risiko for spredning oppover i vassmassene eller utover deponiområdet, i konsentrasjoner som gir effekter på miljøet.

Man kan ikke bygge dette på modelleringer, det må gjøres pålitelige målinger. Det blei ikke gjort i konsekvensutredningene, noe som blei kraftig kritisert. Det blei likevel ikke gjort nye målinger. Dette blir derfor bare en påstand, som både havforskere og lokalkjente motstrir.

Ut fra en helhetsvurdering er konklusjonen fra konsekvensutredningene at alternative deponiløsninger ikke var miljømessig bedre enn sjødeponi. Norge har flere historiske og operative sjødeponi. I dag er det fem operative sjødeponi ved norske gruveselskap og ett operativt landdeponi. Etter avslutta deponering viser erfaringene at bunndyr i sjødeponiet vender tilbake i deponimassene innen få år. Deponier i sjøen har slik en naturlig evne til rehabilitering. Ved deponering på land er prosesser med å få livet tilbake i deponiområdene ofte svært vanskelige, som følge av ørkenlignende tilstander (NIVA, 2012).

Det er nesten ingen av motstanderne av sjødeponi i Repparfjorden som har gått inn for landdeponi som alternativ. Dette er derfor å slå inn åpne dører. Det er rett at erfaringene med landdeponi ved Titania ikke er gode, og at slik deponering ikke bør gjentas. Men det stemmer ikke at bunndyr vender tilbake i løpet av få år. Erfaringene fra Jøssingfjorden viser at dette tar mye lenger tid enn påstått. Det kommer noen bunndyr, men ikke den samme faunaen som tidligere. I Repparfjorden er det fortsatt svært lite liv på det gamle deponiet etter nesten 50 år.

Modelleringen av partikkelspredning viser at det kun vil bli en liten økning i partikkelkonsentrasjonen i de frie vannmassene og i strandsonen. Videre vil det heller ikke bli vesentlige endringer i metallinnholdet i Repparfjorden. Det betyr at et sjødeponi vil ha liten påvirkning på flora og fauna i strandsonen samt at også zooplankton vil bli lite påvirket.

Dette er svært tvilsomme påstander, som har blitt motsagt gang på gang av havforskere og andre eksperter.

4.1.

En annen mulighet for å redusere avgangsmengden er å separere et salgbart produkt av andre bergartsmineraler, men det finnes i dag ikke noe marked for betydelige mengder av de aktuelle mineralene i malmen som i hovedsak er kvarts, feltspat, kalkspat og glimmer.

Tidligere er det sagt at det viktigste mineralet i gangbergarten er dolomitt, og att det er aktuelt å skille ut dette for salg. Her er ikke dolomitt nevnt i det hele tatt, noe som er en opplagt feil. Det er ikke sant at tdet ikke finnes marked for kvarts, feltspat, kalkspat og glimmer. Alle disse mineralene blir det drevet utvinning på, som kunne vært erstatta av overskuddsmineraler fra gruvedrift. At det kan være vanskelig å skille ut og få mineralene reine nok til en billig pris, er ei annen sak. Men det er ikke sant at det ikke finnes marked.

4.2. Her er vist til flere aktuelle alternativ. Undersøkelsene til Sintef er fra KU i 2011, og var ganske overflatiske. De er ikke oppdatert siden, sjøl om mange har etterlyst det. Det eneste nye her er Cemonite, som viser et stort potensiale. Til sammen viser dette, i lag med tilbakefylling i gruver, at det er fullt mulig å drive ut kobbermalmen i Nussir uten ytre land- eller sjødeponi. Det er et spørsmål om økonomi og om vilje. Det synes nå som det er prestisjehensyn som er hovedårsaken til at Nussir ASA ikke har gitt opp sjødeponiet.

4.4. Her blir det hevdet at Nussir og Norsk Bergindustri arbeider for å finne alternativ bruk av avgang. Dette stemmer ikke med tidligere praksis. Da klarte NB inkl. Nussir å hindre at slik forskning fikk støtte fra Forskningsrådet, men å kreve at man i stedet skulle prioritere forskning på hvordan tilrettelegge for sjødeponi. Dette er omtalt i Gull, gråstein og grums 2, <http://gruve.info/b6.htm>

5.2.

Det er et håp at det på sikt lar seg gjøre å omsette avgangsmassene til andre formål som salg til bl.a. betong/geopolymer.

Det er minst 15 år siden Nussir starta å utrede omsetting til andre formål, uten at det har kommet noe konkret og forpliktende ut av det.

5.2.1.

Etter avsluttet gruvedrift planlegger bedriften å tilbakeføre områdene for gråbergsdeponiene til før tilstanden i så stor grad som det er praktisk og økonomisk fornuftig.

Altså totalt uforpliktende: Vi vil rydde etter oss dersom vi finner det økonomisk lønnsomt.

5.3.

I tillatelsen er det estimert at den tillatte deponerte mengden prosessavgang på 25 mill m³ vil tilsvare ca. 30 mill tonn. Dette tilsvarer en egenvekt på 1,76 t/m³, eller ca. 68 % fast (vekt/vekt).

Dette kan da ikke stemme. 30 Mt på 25 Mm³ gir en egenvekt på 1.2 kg/dm³.

5.4.2. Geokjemisk karakterisering av avgang

Disse påstandene er tvilsomme, men her trengs det noen med mer kunnskap til å vurdere dem. Man bygger her på undersøkelser til KREC, som forlengst er tilbakevist som ubrukelige. Denne kritikken er nå glømt og man bruker igjen KREC sine tvilsomme konklusjoner for mye mer enn de er verdt. Her påstår at kobberutslippet fra Nussir vil være mindre enn det som kommer årlig fra Repparfjordelva. Det står i strid med opplysninger andre steder i denne planen (Forsøke å finne igjen.)

Her er hevdet at flokkuleringsmiddelet Magnafloc 10 ikke er giftig for dyr og planter i havet, basert på undersøkelser av tre arter, som det er oppgitt latinsk navn på. Dette kan jo virke troverdig, til man undersøker hvilke arter det er:

Acartia tonsa er en hoppekreps, som i Norge er på fremmedlista, den er ikke registrert i Finnmark.

Arenicola marina er fjæremark, som er ganske vanlig, som navnet sier er den i fjæra, også i Finnmark. Skeletonema costatum er en kiselalge som lever fritt i vannmassene, denne er heller ikke registrert i Finnmark.

Til sammen viser dette at det i svært liten grad er gjort undersøkelser på arter som er relevante for Repparfjorden.

Når det gjelder sjømat sikkerhet, har noen interessenter uttrykt bekymring for risikoen for utlekking og opptak av tungmetaller fra avfallsdeponiet i næringskjeden, og i fisk som konsumeres. Denne bekymringen har blitt undersøkt. Basert på beregninger av tungmetallinnholdet i avgangsmassen og dens kjemiske og fysiske egenskaper, vil nivåene av tungmetaller i fisken holde seg under grensen for hva som anses som en skadelig konsentrasjon til menneskelig konsum.

Det potensielle menneskelige konsumet av kobber ble estimert til 0,00342 mg/kg/dag, som er lavere enn den konservative grensen på 0,005 mg/kg/dag, anbefalt i Miljødirektoratets veileder om risikovurdering av forurenset sediment (TA-2230/2007). Tester for å vurdere effekten av prosesskjemikalier på pelagisk fisk ble ikke inkludert i miljøkonsekvensanalysen. Det ble imidlertid vurdert i ettertid at konsentrasjonen av Magnafloc10 ville være under 6 mg/l og godt under LC50-nivåer for fisk. Xanthate vil være assosiert med partikler i vannsøylen. Toksisitetstester utført for Nussir i 2020 av Aquateam COWI AS indikerer lav påvirkning av xantat på fisk i deponiområdet, basert på de lave konsentrasjonene av kjemikaliene i partikler i vannsøylen, som vist i xanthatrapporten fra Nussir til Miljødirektoratet, 22.09.2020

Dette må undersøkes nærmere av folk med mer fagkunnskap, men det virker absolutt som bestillingsverk fra Nussir for å "bevise" at de trygt kan slippe ut Magnafloc. Det har vært mye strid om dette kjemikaliet ved andre gruver, bl.a. Sydvaranger. Her er ikke forklart hva som ligger i *Det potensielle menneskelige konsumet av kobber*.

6.1.2.

Det er gjennomført en overordnet risikovurdering i forhold til om avfallsanleggene kan være kategori A anlegg. Risikovurderingene vil bli gjennomgått i mere detalj når NUSSIR ASA kobberprosjekt gjennomgår den siste prosjekteringsfasen, før byggingen starter. Det er gjennomført en miljørisikoanalyse som også vil bli oppdatert når anlegget er ferdig prosjektert.
Her er vist til noe som skal skje i framtid, før byggingen starter, men nå har bygginga starta, både i tunnelen og på industriområdet, tydeligvis uten at denne analysen er gjort ferdig.

7.1.

Det er ikke funnet truet flora, vegetasjonstyper eller prioriterte naturtyper i området hvor gråbergsdeponiene skal etableres.

Hvorfor er det ikke funnet? Fordi det ikke er der, eller fordi det ikke er undersøkt?

7.2.1. Transport av avgangsmassen

Avgangsmassen fra fortykkeren skal transporteres til sjødeponeringsområdet via en rørledning. Rørledningens lengde er ca 3,3 km.

Det er en svært lang ledning, der mye kan gå galt. Ved deponeringen på 1970-tallet brukte man mye kortere ledning, men likevel gikk det galt gang på gang, da ledningen gikk tett og man måtte skjære hull i den for å få ut massen. Det er ikke vist til disse erfaringene og hva man vil gjøre for å unngå slike problemer.

Det framgår av dette kapitlet at det vil være mye utgifter og arbeid knytta til plassering av rørledningen. På et tidlig tidspunkt, da det under konsekvensutredningene sto mellom sjødeponi og landdeponi, blei sjødeponi framstilt som enkelt og svært billig, bare noen få millioner kr. mot en milliard for landdeponi. Er det lagt fram noen tall for hva dette nå vil koste?

7.2.3.

Kravene i tillatelsen er at:

- *Konsentrasjon av partikler fra deponeringen til de øverste 30 meter av vannmassene skal ikke overstige 2 mg/l i tillegg til naturlig bakgrunnskonsentrasjon av partikler i vannmassene*
- *Konsentrasjonen av partikler i vannmassene skal ikke overskride bakgrunnsnivåene med mer enn 3 mg/l utenfor deponiets randsone målt horisontalt fra utslippspunkt*
- *Oppbygging av sediment som følge av deponeringsaktiviteten tillates ikke utenfor området som er regulert til deponi*

Disse krava vil være svært vanskelig å kontrollere om blir overholdt, og denne kontrollen er overlatt til Nussir ASA, som har sterke interesser av at ikke anlegget blir stoppa.

7.2.4.

Det naturlige bassenget i indre del av Repparfjorden, utenfor Markoppnes, er stort nok til å romme inntil 2 millioner tonn pr år over ca 20 år, dvs. innenfor de tillatte 25 millioner kubikkmeter avgangsmasser, tilsvarende 30 millioner tonn. Hovedtyngden av avgangsmassene vil etter hvert dekke et område på ca. 5-6 km². I tillegg vil det være et overgangsområde på ca. 2,5 km² som mottar en mindre mengde avgangsmateriale. Dette er godt innenfor de tillatte 8,5 km² for hele deponiet. Det totale arealet av fjorden er ca. 39 km².

- *ca 5-6km² + ca 2,5km² er ikke godt innenfor 8,5km²*
- *8,5km² er 21,8% av fjorden, ikke 10-15% som der er påstått andre steder i planen*
- *Disse talla bygger på strømmålinger som allerede i 2012 blei påvist at var utilstrekkelige og feilaktige, men som ikke er retta opp. Reelle tall kan derfor være langt mer.*

Den dypeste delen av bassenget er i underkant av 90 meter dypt, og bassenget vil bli fylt opp med

avgangsmaterialet til en dybde på ca. 60 m. Det er terskler på 50-60 m dyp rundt deponiet. Dette er ikke i samsvar med at det ellers i planen er innrømt at Repparfjorden IKKE er en typisk terskelfjord. Alle kan, f.eks. fra norgeskart.no, se at området med dyp større enn 60 m. går sammenhengende helt ut fjorden og videre utover Sammelsundet til Barentshavet. Det går også innover fjorden nesten til industriområdet på Øyen. Tegningen i fig. 22 er derfor helt misvisende. Det er heller ikke rett som denne tegningen gir inntrykk av, at det vil bli en flat bunn. Det vil bli topper ved utslippspunkta, og disse vil stikke opp og ikke bli dekket av seinere sedimenter, slik vi så ved tidligere deponi.

Kartet i fig 6 over utbredelsen av deponiet viser at det ikke vil holde seg på under 60 meter. Sammenligna med et dybdekart vil man se at deponiet vil påvirke bunnen i alle fall opp til 10-20 m. dyp.

8.3.

Massene som deponeres på sjøbunnen er klassifisert som ikke inerte, ikke farlige. De er klassifisert som ikke-inerte pga innholdet av rester av prosesskjemikalier. Det er imidlertid vist at innholdet av restkjemikalier i sjøvannet i deponiet er langt under et nivå som kan gi negative miljøeffekter. Med dagens kunnskap om graden av naturlig sedimentasjon og miljøpåvirkninger i og rundt deponiområdet, samt en forventet rekolonisering innen 3-10 år etter nedstengning, er det foreløpig ingen intensjon om å tildekke de deponerte massene ved nedstengning.

Disse påstandene er stikk i strid med erfaringer fra andre deponi, inkl. tidligere deponi i Repparfjorden, der rekoloniseringen fortsatt er svært begrenset nesten 50 år etter avslutta deponering.

9.

Avfallshåndteringsanleggene er designet for å minimere negative effekter på miljø, biologisk mangfold og samfunn i størst mulig grad,

Nei, anleggene er designet for at Nussir ASA skal bli kvitt gruveavgangen på billigst mulig måte, og dermed tjene mer penger på gruva. Så enkelt er det, og alle påstander om andre motiver er spill for galleriet. Det er helt fra 2010 stadig grundigere dokumentert at sjødeponiet vil ha store skadevirkninger for miljø, naturmangfold og for fiskerinæringen. Sjødeponiet er hovedankepunktet for en motstand som bare har økt gjennom tidene, og ført til utallige protester og aksjoner. Nettopp fordi denne påstanden ikke er troverdig.

9.1.1.

Historisk sett pågår det en mindre avrenning fra dagbruddene og gråbergstippene fra tidligere drift ved Ulveryggen forekomsten på 1970 tallet, men disse drenerer i hovedsak til en bekk som går langs høydedraget Aresbakti. Bekken renner ut i Repparfjorden ca. 600 m øst for prosessanlegget på Øyen. Finnmark Gjenvinning AS har en utslippstillatelse til dette vassdraget og har siden 2008 jevnlig overvåket vannkvaliteten i dette avløpsvannet før det renner ut i Aresbakti.

Her underslås det at lagringen av oljeavfall i de gamle gruvene blei stansa av Miljødirektoratet, etter at Finnmark Gjenvinning hadde brutt alle vilkår og regler for denne deponeringen. Det hjelper da lite med "jevnlig overvåking".

Avløpsvannet kan ikke renne ut i Áresbákti, det må evt. renne ut i Áresjohka. Dette viser at de ansvarlige i Nussir ASA har et så fjernt forhold til terrenget de arbeider i, som er fullt av samiske stedsnavn, at de kan hevde at vannet renner ut i et berg, ikke i ei elv.

Undersøkelsene viser at fisketettheten er meget lav i alle de undersøkte vassdragene, og mye lavere enn det man kan forvente i slike vassdrag. Det er imidlertid grunn for å anta at dette skyldes store flommer i regionen i 2009 og spesielt i 2010. Basert på befaring og undersøkelser i vassdragene vurderes alle å ha liten verdi for sportsfiske for allmennheten eller samfunnsøkonomisk betydning. Alle vassdragene plasseres i kategorien 1 eller 2, tilsvarende uegnede eller dårlig egnede vassdrag for sportsfiske. Årsaken til dette er først og fremst den begrensede størrelsen på de undersøkte vassdragene, samt deres hydromorfologiske forutsetninger for egnethet for sportsfiske. Vassdragene domineres av strykstrekninger med kun et fåtalls dype kulper.

Denne teksten bærer preg av det samme som Nussir ASA og deres konsulenter har gjort konsekvent ved alle undersøkelser både om naturmangfold og om naturens betydning for lokalbefolkningen. Det

er klare sjølmotsigelser her om årsakene til at det er lite fisk. Folk som er oppvokst i området forteller at der var langt mer fisk tidligere. Om dette skyldes tidligere gruvedrift eller andre årsaker skal vi ikke påstå noe om, men de forklaringene som gis her virker ikke troverdige.

Her er igjen omtalt testene på xantatene SIPX og SIBX, men det blir ikke nevnt at disse blei gjennomført av et helt inhabilt selskap og at de har blitt sterkt kritisert bl.a. av HI.

9.2.

Partikler i fjorden

Som en del av konsekvensutredningene har det blitt gjennomført omfattende vurderinger knyttet til partikler og sedimentasjon fra det planlagte utslippet i Repparfjorden, og potensielle effekter på marint liv, samt gytefelt for torsk. Konsekvensutredningene viser at effekter i deponiet hovedsakelig er knyttet til sedimentering av partikler på havbunnen. I områder med høy sedimentasjon, som inne i deponiområdet, er det forventet at bunndyrsamfunnene begraves i deponimassene og at det ikke er livsgrunnlag her. Dette fører til at deponiområdet bortfaller som habitat for bunnlevende fisk. Siden deponiområdet utgjør en liten del av habitatet for bunnlevende fisk i Repparfjorden (10-15 %) er konsekvensene for disse forventet å være lave.

Her er endelig en innrømmelse av at grunnlaget for bunnlevende fisk forsvinner i området, men som vist tidligere er tallet på 10-15% av fjorden for lavt. Det er 22 % etter Nussirs egne tall, som trolig er for lave. dette er også de sentrale delene av fjorden, og deler fjorden opp i to isolerte områder med muligheter for bunnlevende fisk. Konsekvensene blir dermed større enn talla gir uttrykk for.

Her er vist til strømmålinger, uten at det er nevnt de mangler og feil som blei påvist ved disse, noe som også blei bekrefta av Miljødirektoratet. Likevel framstilles strømmålingene som gyldig grunnlag for å konkludere.

9.2.1. Her gjentas den feilaktige påstanden om at det ikke er registrert rødlistearter i fjorden.

9.3. Her gjentas ei rekke påstander som er tilbakevist tidligere i dette skrevet.

9.3.1. Laks

Påstandene her er stikk i strid med all vitenskap og erfaring på området. Nedgangen i laksebestanden under tidligere deponeringsperiode skyldes at flere generasjoner smolt døde og kom ikke tilbake. Dette synes å ha klar sammenheng med forurensinga i fjorden. Viser her til undersøkelser gjort av Vest-Finnmark jeger og fiskerforening. Påstanden om at laks bare holder seg i øverste lag er tilbakevist av fiskere i Repparfjorden som har fått laks på bunngarn på ganske store dyp.

9.3.3. Kysttorsk

Det tidligere gyteområdet blei tatt av dumping på 1970-tallet. Nåværende gyteområde vil bli tatt av den planlagte dumpinga. Samtidig vil bynnfaunaen og dermed torskens livsgrunnlag bli borte i store deler av fjorden. Likevel klarer Nussir ASA her å hevde at deponeringen ikke vil ha vesentlig skadevirkning på kysttorsken, med henvisning til en ikke dokumentert påstand fra Miljødirektoratet.

Det er lite kommersielt fiske i fjorden, men noe fritidsfiske. Deponiet er ikke forventet å ha negative effekter på disse aktiviteten utenfor deponiområdet.

Dette er en gjentakelse av de feilaktige påstander om fisket som er lagt fram i tidligere konsekvensutredninger. Historisk har det vært mye kommersielt fiske i Repparfjorden. At dette har gått tilbake skyldes flere årsaker, både deponering på 1970-tallet, overfiske, naturlige variasjoner og nedlegging av fiskebruka i Fæg fjord, Klubbukt og Kvalsund, samt statens fiskeripolitikk med prioritering av trålere og omsettelige kvoter. Det er ikke mulig å kvantifisere hvor mye av nedgangen som skyldes hva. De seinere åra har det periodevis vært et svært godt fiske på Repparfjorden. Med å bare skille mellom kommersielt fiske og fritidsfiske underslår man hvor mye fiske til eget forbruk betyr for lokalbefolkningen. Samtidig underslår man her Repparfjordens betydning som gyte- og oppvekstfjord for flere fiskeslag. Det vil si at fjorden er avgjørende for fiskefangster og inntekter som skjer andre steder enn på selve Repparfjorden og derfor ikke blir registrert der.

9.7. Plan for naturmangfoldet

Målsetninga for NUSSIR ASA sitt kobberprosjekt er netto-gevinst for naturmangfold over prosjektets levetid. Det vil si at negative effekter på naturmangfold fra bedriften sine aktiviteter skal restaureres og tilbakeføres i størst mulig grad til opprinnelig eller tilsvarende god stand. Der bedriften ikke har mulighet til å tilbakeføre 100% vil det bli vurdert tiltak for å kompensere ved å øke naturmangfoldet andre steder.

Dette er så totalt hinsides en hver realisme at det er vanskelig å finne ord for det. Vi snakker her om et av de mest naturødeleggende prosjekter i norsk historie, som har møtt mer motstand enn noe gruveprosjekt før (ved sida av tilsvarende i Førdefjorden). Det vil aldri kunne gi en netto gevinst for naturmangfold. Hvordan skal dette måles? Om man ødelegger Repparfjorden kan det ikke erstattes ved å betale avlat et annet sted, f.eks. restaurere et gruveområde i en annen kant av landet.

9.8.

Samfunnskontakt og involvering

NUSSIR ASA ønsker at lokalsamfunn, naboer, brukere av områdene og andre interesseparter skal ha tilgang til informasjon om NUSSIR ASA sine aktiviteter og ha mulighet til å delta i bedriften sin miljøovervåking. NUSSIR ASA har i tidligere faser ved utarbeidelse av konsekvensutredninger og underlagsdokumentasjon benyttet seg av slike grupper som ofte kalles for en ressursgruppe.

Som forfatter av bok om Nussir har jeg sett hva som er realiteten bak påstanden om at alle parter skal ha tilgang til informasjon. I bortimot 2 år har alle representanter for Nussir ASA / Blue Moon konsekvent nektet å stille til intervju eller å svare på spørsmål. De har nektet å gi tilgang til sitt arkiv i Riksarkivet. Hos statlige myndigheter har materiale om Nussir, bestilt gjennom eInnsyn, i svært stor grad blitt nektet utlevert, eller utlevert med de viktige opplysningene sladda. I stedet for den påståtte åpenheten har vi opplevd hemmelighold og skjuling av informasjon.

Når det gjelder ressursgrupper har vi i arbeidet med boka om Nussir intervjuet flere av dem som deltok der. De som i utgangspunktet var positive til Nussir-planen var også positive til ressursgruppa, mens de som var skeptiske eller negative opplevde at de ikke nådde fram og at de opplysninger de ga blei misbrukt til å styrke prosjektet. Informasjonen var helt ensidig, og Nussir var ikke villig å slippe til motstemmer, som f.eks. Havforskningsinstituttet.

10. Kontroll og miljøovervåking

Dette ser jeg ingen grunn til å kommentere detaljene i. For det første er det her bukken som skal overvåke havresekken. For det andre vil det være for seint når man oppdager skadevirkningene av deponeringen. Den må stoppes før det er for seint.